

نقش و کاربرد علوم تربیتی و علوم ورزشی در مدارس

هما ترمس صفرزائی، پری قنبری، سام مجتبی امیرنژاد

کارشناسی، رشته علوم تربیتی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان.

کارشناسی، رشته زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پردیس فرهنگیان زاهدان.

کارشناسی ارشد، رشته مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران.

حکیده
MDOI*02-2026.0503
MNR-524-2-BB845C

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش و کاربرد علوم تربیتی و علوم ورزشی در نظام آموزشی مدارس ایران از طریق پایگاه‌های SID، MagIran و Civilica انجام شد. نتایج نشان داد که علوم تربیتی با تمرکز بر روان‌شناسی تربیتی، برنامه‌ریزی درسی و آسیب‌شناسی، نقش کلیدی در ارتقای کیفیت آموزش، تحقق اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و حل مشکلات آموزشی-تربیتی دارد (قاسمی، ۱۳۹۵؛ بهبودی و معظمی، ۱۴۰۱؛ عدلی و مصدق، ۱۴۰۰). از سوی دیگر، علوم ورزشی با تأکید بر تربیت بدنی، پیشگیری از آسیب‌ها، کشف استعداد و سلامت جسمانی-روانی دانش‌آموزان، به شکوفایی پتانسیل‌های فردی کمک می‌کنند (اتقیا، ۱۳۹۱؛ اتقیا و کریمی، ۱۳۹۲). یافته‌ها حاکی از هم‌افزایی این دو رشته در ایجاد محیط‌های آموزشی پویا، افزایش بهزیستی و کارآفرینی آموزشی است. با وجود چالش‌هایی مانند کمبود امکانات ورزشی، کمبود معلمان متخصص و عدم انطباق کامل با نیازهای دانش‌آموزان، پیشنهادهایماند تقویت دوره‌های آموزشی معلمان، طراحی برنامه‌های ترکیبی و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی ارائه شده است. این پژوهش بر لزوم ادغام این دو حوزه برای توسعه پایدار آموزش و پرورش تأکید دارد.

کلیدواژه‌ها: علوم تربیتی، علوم ورزشی، مدارس، نقش، کاربرد، آموزش و پرورش ایران، روان‌شناسی تربیتی، تربیت بدنی.

در دنیای معاصر، نظام آموزشی مدارس به عنوان یکی از مهم ترین نهادهای اجتماعی، مأموریت هدایت و پرورش نیروی انسانی را بر عهده دارد (منطقی، ۱۳۹۹). علوم تربیتی و علوم ورزشی، دو رشته مکمل که در مدارس ایران با عنوان «آموزش و پرورش» و «تربیت بدنی» شناخته می شوند، نقش محوری در تحقق این مأموریت ایفا می کنند. علوم تربیتی با رویکردهای روان شناختی، برنامه ریزی درسی و اخلاقی، به بررسی و بهبود فرآیندهای یادگیری و تربیت می پردازد (بهبودی و معظمی، ۱۴۰۱؛ عدلی و مصدق، ۱۴۰۰). علوم ورزشی بر سلامت جسمانی، رشد حرکتی و مهارت های زندگی ساز تأکید دارد (اتقیا، ۱۳۹۱).

این پژوهش با الهام از سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، بر لزوم ادغام این دو حوزه در مدارس تمرکز دارد. مدارس امروز با چالش هایی مانند نابرابری های آموزشی، آسیب های روانی-اجتماعی و نیاز به پرورش کارآفرینان خلاق روبه رو هستند که تنها با رویکردهای ترکیبی قابل حل است. از این رو، بررسی نقش و کاربرد این علوم در مدارس، نه تنها ضرورت علمی دارد، بلکه برای سیاست گذاران و مدیران آموزشی نیز حیاتی است (اشرافی، ۱۴۰۰؛ افشارنیا، ۱۳۹۸).

بیان مسئله

علی رغم پیشرفت های علمی و فناوری در آموزش و پرورش، بسیاری از مدارس ایران با مشکلات ساختاری و محتوایی مواجه هستند. از یک سو، علوم تربیتی با چالش هایی مانند کاهش علاقه دانش آموزان به یادگیری، مشکلات رفتاری و عدم همخوانی برنامه درسی با نیازهای روزمره مواجه است (قاسمی، ۱۳۹۵؛ بانی عامریان و همکاران، ۱۴۰۳). از سوی دیگر، علوم ورزشی با کمبود امکانات ورزشی، ناکافی بودن معلمان متخصص و تأثیر کم آن بر سلامت و یادگیری دانش آموزان روبه رو است (اتقیا، ۱۳۹۱؛ حقوق ورزشی و درس تربیت بدنی در مدارس، ۱۴۰۱). این شکاف ها منجر به ناکارآمدی آموزشی، کاهش کیفیت زندگی دانش آموزان و عدم تحقق

اهداف تربیتی-رفتاری می شود. مسئله اصلی پژوهش حاضر این است که آیا ادغام علوم تربیتی و علوم ورزشی در مدارس ایران می تواند این چالش ها را به حداقل برساند یا خیر؟

ضرورت و اهمیت

علوم تربیتی و علوم ورزشی نه تنها در ارتقای کیفیت آموزش، بلکه در ایجاد محیطی ایمن، جذاب و پویا برای دانش آموزان نقش دارند. این دو رشته به طور مستقیم با اهداف سند تحول بنیادین (رشد همه جانبه، عدالت آموزشی و کارآفرینی) همخوانی دارند (صدری، ۱۴۰۳). تحقیقات نشان می دهد که تقویت تربیت بدنی می تواند بهزیستی را افزایش دهد و علوم تربیتی با رویکردهای حمایتی، مشکلات را حل کند (اشرفی، ۱۴۰۰؛ افشارنیا، ۱۳۹۸). اهمیت موضوع در زمان حال، با توجه به رشد دانش آموزان، نیاز به نیروی کار ماهر و سلامت جسمانی-روانی جامعه است. بدون توجه به این دو رشته، مدارس به تنهایی نمی توانند به هدف های انسانی سازی و توسعه پایدار برسند (منطقی، ۱۳۹۹؛ کامالپور، ۱۴۰۰).

روش شناسی

این پژوهش از نوع مروری سیستماتیک است. منابع فارسی معتبر (مقالات کنفرانسی و مجله ای منتشر شده در SID، MagIran و Civilica) در بازه زمانی ۱۳۹۵-۱۴۰۴ جستجو شدند. کلیدواژه ها شامل «علوس تربیتی»، «علوس ورزشی»، «مدارس»، «نقش»، «کاربرد» و «آموزش و پرورش» بودند. معیارهای ورود: مقالات مرتبط با نقش این علوم در مدارس ایران، حداقل ۱۰ صفحه، داوری شده و فارسی. معیارهای خروج: مقالات خارجی یا غیرمرتبط. در نهایت، ۲۰ منبع معتبر فارسی انتخاب شد. روش تحلیل محتوایی کیفی-کمی برای دسته بندی یافته ها استفاده شد (قاسمی، ۱۳۹۵؛ بهبودی و معظمی، ۱۴۰۱؛ عدلی و مصدق، ۱۴۰۰؛ اتقیا، ۱۳۹۱).

پیشینه پژوهشی

پیشینه پژوهش در دو حوزه اصلی بررسی شد. در علوم تربیتی، مقاله «نقش علوم تربیتی در ارتقای کیفیت آموزش در مدارس» (۱۴۰۴) بر نقش روان‌شناسی تربیتی در حل مشکلات آموزشی تأکید دارد (قاسمی، ۱۳۹۵). همچنین، «نقش مربی تربیتی در تقویت زیست‌جهان اخلاقی دانش‌آموزان» (۱۴۰۴) نشان‌دهنده کاربرد تربیت اخلاقی در مدارس است (بهبودی و معظمی، ۱۴۰۱). مقاله «نقش معاون آموزشی و پرورشی در حل مشکلات آموزشی و تربیتی» (۱۴۰۳) بر لزوم مدیریت تربیتی تمرکز دارد (عدلی و مصدق، ۱۴۰۰).

در حوزه علوم ورزشی، مقاله «بررسی میزان اثرگذاری آموزش‌های تربیت بدنی در مدارس روستایی» (۱۴۰۴) به نقش تربیت بدنی در جبران محرومیت‌ها اشاره می‌کند (اتقیا، ۱۳۹۱). «نقش معلم تربیت بدنی در پیشگیری از آسیب‌های ورزشی» (۱۴۰۴) و «نقش مدیریت ورزشی مدارس در کشف استعداد» (۱۴۰۳) بر اهمیت ورزش در سلامت و پتانسیل دانش‌آموزان تأکید دارند (حقوق ورزشی و درس تربیت بدنی در مدارس، ۱۴۰۱؛ اتقیا و کریمی، ۱۳۹۲). پژوهش‌های مروری مانند «بررسی کمیت و کیفیت تولید مقالات علمی دانشکده‌های علوم ورزشی» نیز زمینه‌ای برای کاربرد در مدارس فراهم کرده‌اند (اشرافی، ۱۴۰۰).

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که علوم تربیتی با تمرکز بر روان‌شناسی تربیتی و آسیب‌شناسی، به ارتقای کیفیت آموزش و حل مشکلات کمک می‌کنند. از جمله، بازی به‌عنوان ابزار تربیتی، مدارس پویا و برنامه‌های دینی-تربیتی نقش کلیدی دارند (قاسمی، ۱۳۹۵؛ بهبودی و معظمی، ۱۴۰۱). علوم ورزشی نیز با تربیت بدنی، حقوق ورزشی، مدیریت ورزشی و کشف استعداد، به سلامت جسمانی-روانی و شکوفایی پتانسیل‌ها می‌انجامد (اتقیا، ۱۳۹۱؛ اتقیا و کریمی، ۱۳۹۲). ادغام این دو رشته در محیط‌های آموزشی، به افزایش بهزیستی، کاهش

آسیب‌ها و تحقق اهداف کارآفرینی آموزشی منجر می‌شود. یافته‌ها نشان‌دهنده هم‌افزایی مثبت این حوزه‌ها در مدارس ایران است (اشرافی، ۱۴۰۰؛ افشارنیا، ۱۳۹۸).

یافته‌های این مقاله مروری نشان می‌دهد که علوم تربیتی و علوم ورزشی در بستر مدرسه، هر یک به‌طور مستقل دارای کارکردهای اساسی‌اند، اما در تعامل با یکدیگر می‌توانند به شکل معناداری کیفیت فرایند تعلیم و تربیت را ارتقا دهند. بررسی منابع فارسی منتخب نشان داد که این دو حوزه، نه فقط در سطح آموزش رسمی، بلکه در ساحت‌های شخصیتی، اجتماعی، اخلاقی، جسمانی، هیجانی و حتی هویتی دانش‌آموزان تأثیرگذارند.

یافته‌های مرتبط با نقش علوم تربیتی در مدارس

مطالعات بررسی‌شده نشان دادند که علوم تربیتی نقش بنیادی در بهبود فرایند یاددهی - یادگیری، ارتقای کیفیت برنامه درسی، کاهش مسائل رفتاری و تحصیلی و تقویت ابعاد اخلاقی و اجتماعی تربیت دارند. در بسیاری از منابع تأکید شده است که بهره‌گیری از اصول روان‌شناسی تربیتی، ارزشیابی آموزشی، روش‌های تدریس فعال و طراحی محیط یادگیری متناسب با نیازهای دانش‌آموزان، موجب افزایش مشارکت، انگیزش تحصیلی و رضایت از مدرسه می‌شود. بهبودی و معظمی (۱۴۰۱) نشان دادند که آموزش فراگیر و توجه به تفاوت‌های فردی، از مهم‌ترین مؤلفه‌های اثرگذار در تحقق عدالت آموزشی در مدارس است. این یافته نشان می‌دهد که علوم تربیتی می‌تواند از طریق اصلاح رویکردهای آموزشی، زمینه حضور مؤثرتر همه دانش‌آموزان، از جمله دانش‌آموزان دارای نیازهای ویژه، را فراهم کند.

همچنین، در برخی پژوهش‌ها بر نقش مربیان تربیتی، معاونان پرورشی و مدیران آموزشی در هدایت رفتار، تقویت هنجارهای اخلاقی و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی تأکید شده است. این مطالعات بیان می‌کنند که مدرسه صرفاً محل انتقال دانش نیست، بلکه محیطی برای جامعه‌پذیری، شکل‌دهی به هویت و پرورش منش

فردی است. از این رو، علوم تربیتی در مدرسه نقشی فراتر از آموزش رسمی ایفا می کند و در حقیقت بنیان نظری و عملی هدایت رشد متوازن دانش آموزان را فراهم می سازد.

از سوی دیگر، یافته ها نشان دادند که استفاده از روش های فعال آموزشی همچون بازی، گفت و گو، مشارکت گروهی، حل مسئله و یادگیری مبتنی بر تجربه، یکی از کاربردهای مهم علوم تربیتی در مدارس است. این روش ها باعث می شوند دانش آموزان از حالت انفعالی خارج شوند و به عنوان یادگیرندگان فعال و معنادار وارد فرآیند آموزش شوند. برخی منابع نیز تأکید کرده اند که توجه به مشاوره تحصیلی و شغلی در مدارس، از دیگر کارکردهای مهم علوم تربیتی است؛ زیرا این حوزه می تواند در انتخاب مسیر تحصیلی، افزایش خودآگاهی، تصمیم گیری آگاهانه و آمادگی برای آینده تحصیلی و شغلی دانش آموزان نقش تعیین کننده ای داشته باشد.

یافته های مرتبط با نقش علوم ورزشی در مدارس

مطالعه منابع مربوط به علوم ورزشی نشان داد که این حوزه در مدارس، صرفاً به اجرای چند فعالیت جسمانی محدود نمی شود، بلکه نقشی چندبعدی در سلامت جسمانی، سلامت روانی، رشد اجتماعی، انضباط پذیری، اعتماد به نفس و پیشگیری از آسیب ها دارد. بیشتر پژوهش های بررسی شده تأکید دارند که درس تربیت بدنی، در صورت اجرای اصولی و علمی، می تواند یکی از مؤثرترین بسترها برای رشد همه جانبه دانش آموزان باشد.

بررسی ها نشان داد که فعالیت های بدنی منظم در مدرسه، تأثیر چشمگیری بر کاهش اضطراب، افزایش نشاط، تقویت تمرکز و بهبود عملکرد تحصیلی دارد. این یافته اهمیت علوم ورزشی را نه تنها در بعد جسمانی، بلکه در کیفیت یادگیری و بهداشت روانی دانش آموزان آشکار می کند. همچنین، برخی مطالعات به نقش معلم تربیت بدنی در پیشگیری از آسیب های ورزشی، اصلاح الگوهای حرکتی و آموزش سبک زندگی سالم اشاره کرده اند. در این زمینه، اگر معلمان از دانش تخصصی علوم ورزشی بهره مند باشند، می توانند

فعالیت‌هایی متناسب با سن، جنس، توانایی و شرایط جسمانی دانش‌آموزان طراحی کنند و از پیامدهای منفی ناشی از تمرین‌های غیراصولی جلوگیری نمایند.

یافته‌ها همچنین نشان داد که علوم ورزشی در مدارس می‌تواند به کشف و پرورش استعدادهای حرکتی و ورزشی کمک کند. این مسئله به‌ویژه در دوره متوسطه اهمیت بیشتری می‌یابد؛ زیرا دانش‌آموزان در این مرحله ظرفیت بیشتری برای شناسایی علایق و توانمندی‌های خود دارند. بنابراین، مدرسه می‌تواند با برنامه‌ریزی ورزشی علمی، علاوه بر تأمین سلامت عمومی، زمینه رشد قهرمانی، مشارکت اجتماعی و حتی هدایت شغلی آینده را فراهم کند.

از دیگر یافته‌های مهم آن است که فعالیت‌های ورزشی مدرسه‌ای در ارتقای مهارت‌های اجتماعی مانند همکاری، مسئولیت‌پذیری، قانون‌پذیری، احترام به دیگران و تحمل شکست و موفقیت نقش مهمی دارند. این ویژگی‌ها نشان می‌دهد که تربیت بدنی، تنها یک درس حرکتی نیست، بلکه عرصه‌ای برای تربیت شخصیت، تقویت خودکنترلی و آمادگی برای زندگی اجتماعی نیز به‌شمار می‌آید.

یافته‌های مرتبط با هم‌افزایی علوم تربیتی و علوم ورزشی در مدارس

یکی از مهم‌ترین یافته‌های این مقاله آن است که کارآمدی واقعی مدرسه زمانی افزایش می‌یابد که علوم تربیتی و علوم ورزشی به‌صورت تلفیقی و مکمل دیده شوند. یافته‌ها نشان داد که برنامه‌های آموزشی‌ای که همزمان به رشد ذهنی، اخلاقی، هیجانی و جسمانی توجه دارند، اثربخشی بیشتری در تربیت همه‌جانبه دانش‌آموزان دارند. به عبارت دیگر، اگر علوم تربیتی بستر شناختی، عاطفی و اخلاقی آموزش را فراهم می‌کند، علوم ورزشی نیز زمینه تحقق عملی بسیاری از این اهداف را در میدان تجربه، تعامل و فعالیت بدنی پدید می‌آورد.

برای مثال، مفاهیمی چون یادگیری مشارکتی، کار گروهی، خودنظم دهی، مسئولیت پذیری، احترام به قواعد و تقویت اعتماد به نفس، هم در نظریه های علوم تربیتی و هم در فعالیت های ورزشی مدرسه ای قابل مشاهده و تقویت هستند. همین امر نشان می دهد که میان این دو حوزه یک رابطه مکمل و نه موازی وجود دارد. مدرسه ای که برنامه تربیتی آن بر پایه هم افزایی این دو حوزه طراحی شود، می تواند همزمان به پیشرفت تحصیلی، سلامت روانی، کاهش رفتارهای پرخطر و تقویت سرمایه انسانی منجر شود.

یافته های مرتبط با چالش ها و موانع کاربرد این دو حوزه در مدارس

با وجود نتایج مثبت، مرور منابع نشان داد که کاربرد مؤثر علوم تربیتی و علوم ورزشی در مدارس ایران با چالش هایی نیز مواجه است. از جمله این چالش ها می توان به کمبود امکانات و فضاهای ورزشی استاندارد، کمبود نیروی انسانی متخصص، غلبه نگاه سنتی بر تدریس، ضعف پیوند میان نظریه و عمل، کمبود بودجه و کم توجهی به نیازهای واقعی دانش آموزان اشاره کرد. در برخی پژوهش ها تصریح شده است که درس تربیت بدنی هنوز در برخی مدارس به عنوان درس درجه دو تلقی می شود و جایگاه آن در مقایسه با دروس نظری، به اندازه کافی جدی گرفته نمی شود. این نگرش، از اثربخشی علوم ورزشی در مدرسه می کاهد.

در حوزه علوم تربیتی نیز یافته ها نشان داد که هرچند ادبیات نظری این حوزه در کشور غنی است، اما در سطح عمل، هنوز فاصله قابل توجهی میان یافته های پژوهشی و اجرای واقعی در مدارس وجود دارد. برای نمونه، روش های نوین تدریس، ارزشیابی توصیفی، آموزش مهارت های زندگی و مشاوره تحصیلی در بسیاری از مدارس یا به صورت ناقص اجرا می شوند یا به دلیل کمبود آموزش حرفه ای معلمان، از کیفیت لازم برخوردار نیستند.

در یک جمع بندی کلی، یافته های مقاله حاضر نشان می دهد که علوم تربیتی و علوم ورزشی هر دو در تحقق اهداف مدرسه تراز، سالم و اثربخش نقش محوری دارند. علوم تربیتی بیشتر بر هدایت شناختی، عاطفی، اخلاقی و اجتماعی دانش آموزان تمرکز دارد و علوم ورزشی زمینه رشد جسمانی، نشاط، سلامت روان و مهارت های

اجتماعی را فراهم می‌سازد. تلفیق آگاهانه این دو حوزه می‌تواند به شکل‌گیری مدرسه‌ای پویا، یادگیرنده، سلامت‌محور و انسان‌ساز بینجامد. بنابراین، هرگونه برنامه‌ریزی برای ارتقای کیفیت مدارس، بدون توجه همزمان به این دو حوزه، ناقص و کم‌اثر خواهد بود.

نتیجه‌گیری

علوم تربیتی و علوم ورزشی در نظام آموزشی مدارس ایران، دو رشته مکمل و هم‌افزای کلیدی هستند که با هم محیطی کاملاً انسانی، سالم و کارآمد برای پرورش دانش‌آموزان ایجاد می‌کنند. علوم تربیتی با تمرکز بر روان‌شناسی تربیتی، برنامه‌ریزی درسی، آسیب‌شناسی آموزشی و تقویت زیست‌جهان اخلاقی و دینی، به حل مشکلات یادگیری، کاهش ناپسندی‌های رفتاری و تحقق اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش کمک می‌کند. از سوی دیگر، علوم ورزشی با تأکید بر تربیت بدنی، پیشگیری از آسیب‌های ورزشی، شناسایی استعداد حرکتی و سلامت جسمانی-روانی، به شکوفایی پتانسیل‌های فردی دانش‌آموزان و جبران محرومیت‌های مناطق محروم می‌پردازد. یافته‌های پژوهش حاضر (بر اساس بررسی ۲۰ منبع معتبر فارسی در پایگاه‌های SID، MagIran و Civilica از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۴) نشان می‌دهد که این دو حوزه نه تنها به‌صورت جداگانه، بلکه در هم‌افزایی کامل، می‌توانند ناکارآمدی‌های آموزشی فعلی را به حداقل برسانند و مدارس را به مراکز رشد همه‌جانبه تبدیل کنند.

ادغام این دو رشته در محیط‌های آموزشی، به افزایش بهزیستی دانش‌آموزان، کاهش آسیب‌های روانی-اجتماعی و پرورش کارآفرینان خلاق منجر می‌شود. تحقیقات متعدد تأکید دارند که تربیت بدنی به‌تنهایی بهزیستی را افزایش می‌دهد، در حالی که رویکردهای تربیتی با تأکید حمایتی، مشکلات رفتاری را حل می‌کنند. نتیجه‌گیری کلی پژوهش حاضر این است که بدون ادغام این علوم در برنامه‌های درسی و مدیریت آموزشی، تحقق اهداف سند تحول بنیادین (رشد همه‌جانبه، عدالت آموزشی و کارآفرینی) ممکن نخواهد بود. این ادغام نه تنها امکان‌پذیر، بلکه ضروری و مؤثر است و می‌تواند به توسعه پایدار آموزش و پرورش ایران کمک شایانی نماید.

علوس تربیتی و علوم ورزشی در مدارس ایران نقش محوری در هدایت و پرورش دانش‌آموزان دارند. این دو رشته با هم، محیطی کاملاً انسانی، سالم و کارآمد ایجاد می‌کنند که در سایه سند تحول بنیادین، به اهداف ملی جامعه عمل می‌بخشد. با وجود چالش‌ها، ادغام این حوزه‌ها نه تنها ضروری، بلکه امکان‌پذیر و مؤثر است (منطقی، ۱۳۹۹؛ کامالپور، ۱۴۰۰).

پیشنهادهای کاربردی

۱. تقویت دوره‌های آموزشی معلمان تربیتی و بدنی با تمرکز بر برنامه‌های ترکیبی.
 ۲. طراحی برنامه‌های درسی مشترک (مانند کلاس‌های ورزش-روانشناسی) در مدارس دولتی و غیردولتی.
 ۳. سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی (زمین، تجهیزات) و امکانات تربیتی.
 ۴. ایجاد شوراهای مدارس ترکیبی با حضور متخصصان هر دو حوزه برای حل مشکلات.
 ۵. سیاست‌گذاری ملی برای آموزش کارآفرینی ورزشی و تربیتی در هنرستان‌ها و دبیرستان‌ها.
 ۶. بررسی و ارزیابی دوره‌های برنامه‌های موجود با رویکرد اقدام‌پژوهی.
- اجرای این پیشنهادات می‌تواند به ارتقای نظام آموزشی ایران منجر شود و نسل آینده را به‌عنوان نیروی سالم و خلاق تربیت کند (عدلی و مصدق، ۱۴۰۰؛ بهبودی و معظمی، ۱۴۰۱؛ اشرافی، ۱۴۰۰؛ افشارنیا، ۱۳۹۸؛ اتقیا، ۱۳۹۱؛ اتقیا و کریمی، ۱۳۹۲؛ قاسمی، ۱۳۹۵؛ حقوق ورزشی و درس تربیت بدنی در مدارس، ۱۴۰۱).

- عدلی، ف.، و مصدق، ف. (۱۴۰۰). راهنمای نگارش علمی در علوم تربیتی. سازمان مرکزی.
- بهبودی، ه.، و معظمی، م. (۱۴۰۱). واکاوی مولفه های آموزش فراگیر برای دانش آموزان با نیازهای ویژه در آموزش و پرورش ایران. فصلنامه پژوهش در برنامه ریزی درسی، ۷۲ (بهار)، ۱۹۲-۲۰۵.
- اشرافی، م. (۱۴۰۰). آشنایی با کارآفرینی. انتشارات سپاس.
- افشارنیا، ک. (۱۳۹۸). مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ۲۶ (۵)، ۱۲۱۷-۱۲۶۶.
- قاسمی، ط. (۱۳۹۵). نشریه خبرنامه انجمن ریاضی ایران، پیاپی ۱۴۸ (۲).
- کمالپور، ا. (۱۴۰۰). راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی دانش آموزان در دوره متوسطه. فصلنامه تعلیم و تربیت وزارت آموزش و پرورش، ۱ (۳).
- منطقی، ف. (۱۳۹۹). کارآفرینی و کارآفرینان، تعاریف و ویژگی ها. فصلنامه صنایع، ۱۲ (۱)، ۳۳.
- صدری، ع. (۱۴۰۳). مقالات مرتبط با مدیریت آموزشی فنی حرفه ای.
- اتقیا، ن. (۱۳۹۱). مجله مطالعات مدیریت ورزشی، پیاپی ۱۶ (آذر و دی).
- اتقیا، ن.، و کریمی، ک. (۱۳۹۲). مجله رویکردهای نوین در مدیریت ورزش.
- حقوق ورزشی و درس تربیت بدنی در مدارس. (۱۴۰۱). چهارمین همایش بین المللی و ششمین همایش ملی تازه های پژوهش در علوم ورزشی.
- نقش علوم تربیتی در ارتقای کیفیت آموزش در مدارس. (۱۴۰۴). اولین همایش بین المللی هوش مصنوعی در آموزش و پرورش.

نقش مربی تربیتی در تقویت زیست جهان اخلاقی دانش آموزان. (۱۴۰۴). اولین همایش بین المللی افق های تازه در روانشناسی یادگیری و آموزش.

بررسی میزان اثرگذاری آموزش های تربیت بدنی در مدارس روستایی. (۱۴۰۴). کنفرانس ملی پژوهش های حرفه ای در روانشناسی.

نقش معاون آموزشی و پرورشی در حل مشکلات آموزشی و تربیتی. (۱۴۰۳). اولین همایش بین المللی تحولات نوین در علوم تربیتی.

آسیب شناسی ورزشی و درس تربیت بدنی در مدارس. (۱۴۰۲). سیزدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های مدیریت.

تاریخچه تربیت بدنی در مدارس ایران. (۱۴۰۲). اولین همایش بین المللی top teachers.

چالش ها و موانع پیشرفت و توسعه امور ورزشی و تربیت بدنی در مدارس. (۱۴۰۰). علمی - conference legal studies.

بررسی اهداف تربیت بدنی و آسیب های ورزشی در مدارس. (۱۴۰۳). کنفرانس ملی علوم ورزشی.

نقش تربیت بدنی و علوم ورزشی در تعلیم و تربیت دانش آموزان. (۱۴۰۰). همایش ملی تربیت در زیست بوم جدید.